

УДК 811.161.2'373.46:631.6

ТЕТЯНА ПЕТРОВА

(Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ПАРАМЕТРИЗАЦІЇ ФІТОМЕЛІОРАТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СЛОВНИКАХ 20–30-Х РОКІВ ХХ СТ.

Ключові слова: термін, лексикографія, термінографія, термінологічна лексикографія, галузевий словник, галузева термінологія.

Термінологічна лексикографія є комплексною наукою, яка «займається теорією та практикою укладання термінологічних словників, поєднуючи в собі термінознавство як науку про терміни і лексикографію та мистецтво створення словників» [4, с. 6]. Термінологічна лексикографія виокремилася із загальної лексикографії в самостійну комплексну й одночасно суміжну науково-прикладну дисципліну лише в 60–70-х роках ХХ ст.

Л. Боярова [1] і В. Дубічинський [3] виділяють декілька етапів розвитку української термінологічної лексикографії: 1) 20-ті роки ХХ ст. – 1933 р.; 2) 1933 р. – 80-ті роки ХХ ст.; 3) 90-ті роки ХХ ст. – поч. ХХІ ст. Її інтенсивний розвиток розпочинається з кінця 20-х років ХХ ст. Визначальними для словників цього періоду є такі параметри презентації термінів: парадигматичний, епідигматичний, орфоепічний, граматичний і словотвірний. Видання, що з'являються у цей час, неоднакові за науковим рівнем. Усі вони перекладні російсько-українські, рідше німецько-українські і латинсько-українські словники, здебільшого спрямовані на задоволення практичних потреб соціального і виробничого життя.

Базовим для словників меліоративної галузі є термін «*меліорація*» та його видові варіанти. 1927 року вперше поняття «*меліорація землі*» отримує енциклопедичне тлумачення українською мовою в «Енциклопедії сільського господарства» А. Терниченка: «*Меліорація землі* – то її поліпшення. Здебільшого, меліорацією земель зовуть таке їх поліпшення, що його роблять раз у раз на

багато років чи й раз на-завжди. Коли наприклад, висушують багна та мокрі, заболочені місця, або навпаки, коли штучно зрошують сухі землі, щоб вони краще родили – це й є меліорація. А то ще закріплюють яри, засаджують летючі піски сосною й шелюгою, а – це теж поліпшує такі місця й робить їх придатнішими до культури. ... Замість багон, ярів, проваль та летючих пісків, що лише шкодять і господарству і життю людському, меліорація збільшує площу орних земель та разом поліпшує і ціле наше господарство» [5, с. 475]. У передмові автор зауважує, що енциклопедія містить текстові статті й у «стислому й послідовному порядку всі сільсько-господарські справи так технічні, як організаційні» [5, с. 5].

Термін «меліорація» спостерігаємо у розглядуваних російсько-українських словниках Х. Полонського й І. Шелудька: «Мелиорация – меліора́ція». **Словотвірні похідні варіанти** від терміна представлено у «Практичному словнику сільсько-господарської термінології» П. Сабалдира: «Мелиоративный – меліоратівний, меліораційний». ВТС подає «меліоративний, -а, -е. Стос. до меліорації, пов'язаний з нею» і «меліораційний, -а, -е. Те саме, що меліоративний».

Наголошуємо на **неузгодженості перекладу** термінів фітомеліорації в словниках 20–30-х років ХХ ст., зокрема П. Тутковський, Х. Полонський, П. Сабалдир перекладають «Травянистый – Травістий», а С. Паночіні і О. Яната подають «Травянистый – зіллястий». Збігається переклад окремої терміноодиниці у Х. Полонського («Вымоина – Водорій, -ія») і П. Тутковського («Вымоина – Водорій, рівчак, ковдобина»), а у словнику П. Сабалдира зафіксовано термін *вимивина* («Вымоина – вимівина»), що входить до термінологічного апарату сучасної лісової меліорації. Визначення «форми льодовикового акумулятивного рельєфу, утвореного потоками талих вод поблизу краю льодовика» Полонський перекладає «2378. Зандр – Зándер (-ру)», а Тутковський – «Зандръ – Зандр». Сучасний термінологічний словник «Лісові меліорації» фіксує «Зандри» у множині, а в аналізованих словниках цей термін наведено в однині. Деревним рослинам природного походження висотою до ¼ частини деревного пологу, що ростуть під пологом лісу і спроможні утворити майбутній деревостан, дають неузгоджені переклади понять: «6278. Подрост (бот.) – Пáмолодь, -ди», «427. Aufwuchs, n. – підріст, молоднік», «Подрост (бот.) – підріст (-росту), пáмолодь, -ді», «Подрост (бот.) – пáмолодь, -ді». Неузгодженість перекладу є результатом активного пошуку термінів, які б відповідали змістові позначуваного поняття, а також законам унормування спеціальної лексики й повністю задовольняли потреби фахівців.

У лексикографічних працях 20–30-х років ХХ ст. у науковому обігу переважала **імперативна** (що не допускає вибору) **норма**:

- флективне варіювання у деяких термінів: «Биогенез – біогенéз**A**», «Биоценоз – биоцено́з**A**», «Фотосинтез – фотосинтéз**A**», «9534. Цикл – цикл**Ь**, -лю»; паралельне закінчення і чоловічого, і жіночого роду: «Суховѣй – суховій, суховія, суховійниця»; С. Паночіні і П. Сабалдир фіксують закінчення жіночого роду в родовому відмінку «пáмолодь (-ді)», проте Х. Полонський подає інакше закінчення – «6278. Подрост (бот.) – Пáмолодь, -ди»;

- поява йотованого -я- після голосних у термінів іншомовного походжен-

ня: «Аллювиальный – алюві**Я**льний»;

- використання літери **Г**: «Аграрный – а**Г**рарний», «Агрикультура – а**Г**рикультура», «Агровоздействие – а**Г**ровплив (-ву)»;

- оформлення запозичених термінів відповідно до українського правопису і норм – «Фауна – *фа**В**на, ...*»; «9246. Фауна – *Фа**В**на*»; «Флора – *фл**Ь**ора, ...*»; «Флора – *фл**Ь**ора*», «Флористический – *фл**Ь**ор**И**стичний*»; «Галофит – *гал**Ь**офит*».

Уможливорює вибір терміна диспозитивна норма: «Почва ложная – грунт фал(**Ь**)шівий». Однак у той час щодо деяких термінів у різних словниках паралельно функціонують як імперативна, так і диспозитивна норми: «Берегь – *Бер**Ь**г, ...*» і «514. Берег – *Бер**Ь**г, -га*»; «Почва – Грунт (-ту)», «Почвенный – Грунт**о**вій» і «Почва – Грунт, ...», «Почвенный – Грунт**о**вий»; «Почвообразующий – (*Грунт**о**тв**О**рний*), ...» і «Почвообразующий – *грунт**о**тв**Ь**рний*». Знаходимо паралельне панування двох варіантів у словнику П. Тутковського: «Фауна – *Фа**В**на, фа**У**на*». Таким чином, вірантність норм у вузькогалузевій термінології є наслідком кодифікації згідно з метою планового змінення термінів та критеріїв нормативності терміноодиниць.

Знаходимо **фонетичні варіанти** в одній словниковій статті як одного словника, так і в різних: «Абсорбция – *абсор**П**ція*» і «Абсорбция – *абсор**Б**ція*, «Цеолит – *Цеол**И**т, Зеол**И**т*»; «Болото – *моч**А**ра, моч**Є**ра*», «Лессь – *Л**Е**с, л**Ь**ос*», «Мелководье – *Мілков**И**ддя, мілков**О**ддя*», «Оползень – *Зсув (-ву), бсув (-ву)*», «Топь – *Др**А**говина, др**Е**говина, др**Я**говина, др**Я**гва, др**А**гва, мочар, мочар**И***», «Торфяной – *тор**Ф**овий, тор**Х**вяний*». Фонетичне варіативне функціонування терміноодиниць свідчить про різні результати фонетичного освоєння слова, вплив мови-посередника (російської мови) на процес засвоєння з мови-донора, а також тогочасну тенденцію орієнтуватися на народну мову.

Усі словники, крім словника О. Янати, мають **граматичні** ремарки щодо форми та закінчення іменників чоловічого роду у родовому відмінку і форм дієслів доконаного і недоконаного виду: «Наклеиваются (*о семенах*) – накільчуватися; (*сов. в.*) – накільчитися». Граматична категорія виду представлена у «Практичному словнику сільсько-господарської термінології»: «Заболачивать, -лотить – *забол**О**тнювати, заболот**Н**іти*», «Заболачиваться, -лотиться – *болот**Н**іти, зболот**Н**іти*».

Відсутність вузькогазузевого фітомеліоративного словника підвищила увагу нашого дослідження до кількісної презентації фітомеліоративної термінології у словниках 20–30-х років ХХ ст., що вміщують фітомеліоративні терміни (табл. 1).

Таблиця 1

Термінологія фітомеліорації у складі словників 20–30-х років ХХ ст.

Пор. №	Словники	Заг. к-сть терміноодиниць	К-сть фітомеліор. терміноодиниць	К-сть фітомеліор. терміноодиниць, %
1	Тутковський П.А. Словник геологічної термінології (Проект). К., 1923	близько 5 700	448	7,8

2	Яната О. Рослина та її життя. Вид. зі словничком бот. термінів. Х., 1926	близько 560	близько 40	7,1
3	Полонський Х. Словник природничої термінології (Проект). К., 1928	10 090	220	2,2
4	Лісотехнічний словник. І. Німецько-український. Подєбради, 1928	3917	близько 2 720	70
5	Сабалдир П.О. Практичний словник с/г термінології. Х., 1931	близько 8 500	близько 400	близько 5
6	Паночіні С. Словник біологічної термінології. Х., 1931	близько 7 120	близько 100	близько 1,4
7	Шелудько І.М. Практичний словник виробничої термінології. Х., 1931	близько 8 800	близько 45	близько 0,5
8	Василенко П., Шелудько І. Словник гірничої термінології, Х., 1931	близько 3 920	близько 22	близько 0,6

Аналіз таблиці показує, що найбільшу кількість фітомеліоративних терміноодиниць містить «Лісотехнічний словник» – 70%, що свідчить про тісний зв'язок лісотехнічної галузі з фітомеліорацією, оскільки лісова меліорація є підвидом фітомеліорації. Значно меншу кількість нараховуємо у словниках П. Тутковського (7,8%), О. Янати (7,1%), П. Сабалдира (5%), Х. Полонського (2,2%), С. Паночіні (1,4%). Найменшу кількість містять «Практичний словник виробничої термінології» І. Шелудька – близько 0,5% і «Словник гірничої термінології» П. Василенка, І. Шелудька – 0,6%.

У табл. 2 «Словники 20–30-х років та їхня параметризація» подано лексикографічні праці, що містять фітомеліоративні терміни або терміни, суміжні з меліорацією, і наведено параметри оцінювання.

Таблиця 2

Словники 20–30-х років та їхня параметризація

Пор. №	Словники	Параметри					
		Орфоепічний	Грамагічний	Словотвірний	Епідігмагічний	Парадігмагічний	
						Синонімія	Родовидові терміни
1	Тутковський П.А. Словник геологічної термінології (Проект). К., 1923	–	–	+	+	+	+

2	Яната О. Рослина та її життя. Вид. зі словничком бот. термінів. Х., 1926	–	–	Т	Т	Т	Т
3	Полонський Х. Словник природничої термінології (Проект). К., 1928	+	+	+	+	Т	+
4	Лісотехнічний словник. І. Німецько-український. Подебради, 1928	+		+	+	+	+
5	Василенко П., Шелудько І. Словник гірничої термінології, Х., 1931	+	+	Т	+	+	+
6	Паночіні С. Словник біологічної термінології. Х., 1931	+	+	+	Т	+	Т
7	Сабалдир П.О. Практичний словник с.-г. термінології. Х., 1931	+	+	+	+	+	+
8	Шелудько І.М. Практичний словник виробничої термінології. Х., 1931	+	+	+	+	+	+

Примітки: «+» — висока частотність параметризації; «Т» — середня частотність параметризації; «–» — низька частотність параметризації.

Таким чином, найпоширенішими параметрами у лексикографічних працях 20–30-х років ХХ ст. є словотвірний і парадигматичний (полісемія, синонімія, родо-видовий параметр), менш поширеними – орфоепічний, граматичний.

Словники містять численні **однокореневі терміноодиниці, утворені суфіксальним способом:** «Бонитировать – *бонітувати*», «Бонитировка – *бонітування*», «Бонитировочный – *бонітувальний*»; «Почвенный – *грунтовий, почвений*»; «Почвообразующий – (*Грунтотворний*), *грунтоутворюючий*»; «Дерево – *дерево*», «Деревянение – *дерев'яніння*», «Деревянистый – *деревистий*», «Древесина – *деревина*», «Древесинный – *деревинний*», у словнику природничої термінології знаходимо ще «1907а. Деревянетъ – *деревіти*», «1908. Деревянистый – *Деревістий*», «1909. Деревяный – *дерев'яний*»; «Дренаж – *дренаж, дренавання*», «Дренажный – *дренажовий*», «Дренированный – *дренований*», «Дренировать – *дренувати*», «Дренирующий – *дренувальний*». Поширеними є **однокореневі одиниці, утворені суфіксальним, префіксально-суфіксальним способом та основоскладанням:** «Болото – *болото*», «Болотная трава – *Болотяне зілля, болотнівка*»; «Болотистый – *болотяний*», «Болотный – *болотяний, болотний*», «Болотоведение – *болотознавство*», «Болотообразование – *болотоутворення*»; «Заболачивание (*естеств.*) – *болотніння; (искусств.) – заболочування*», «Заболоченность – *заболотнілість (-лості), заболотніння*», «Заболоченный – *заболотнілий*».

Термінологічна лексика, що використовується у протиерозійній організації території, також нараховує **словотвірні варіанти:** «Болото – *болото, ...*», «Болотце – *Болітце, болотище*»; «Кустарниковый – *чагарниківий, чагаровий, ...*» «Овраг – *яр (яру)*», «Овражек – *ярок (ярка)*», «Овражный – *яровий*», «Овражистый – *яристий, яруватий*»; «Почвообразующий – (*Грунтотворний*), *грунтоутворюючий*», «Супесчаный – (*Супісковий*), *супіскуватий*», «Торфяной – *Торфовий, торхвяний*». «Черноземный – (*Черноземельний*), *чорноземний*», «Элювий – *ВимУл, ... вимІл*,

виполоч**ИНА**, виполоч». Словотвірна варіантність у фітомеліоративній термінології підтверджує той факт, що тривали пошук термінів, їхня нормалізація та стандартизація, тому укладачі словників спиралися на основні методологічні засади, вироблені ІУНМ, зокрема творили і використовували слова-терміни з кореневих власнемовних основ, оформлюючи їх відповідними суфіксами та закінченнями.

Парадигматичний параметр «синонімія» в аналізованих словниках є часто вживаним: «411. Auffors-tung, f. – залісення, облісіння», «427. Aufwuchs, n. – *нідріст, молоднік*»; «Балка – балка, вибалок, балище, бакая»; «692. Bestand, m. – *пóріст, деревостáн, деревостій, ліс, лісостáн*». А. Тутковський, формуючи термінологічний реєстр словника, намагається подати «відповідні українські синоніми, що дають часто чимало відтінків значіння терміну, виразно підкреслюючи багатство української мови» [6, с. VII], наприклад: «Оврагъ – *Яр, яруга, провалля, узвіз, вертеп, звір, розвір, язвина, пережат, охабище, засува, зомкля, дєбра, дєбриця, дєбер, бакая*» [6, с. 40]. Це досить кількісний ряд синонімів – усього 15 лексичних одиниць, однак знаходимо фітомеліоративний термін, до визначення якого упорядник подає 25 синонімів: «Болото – *болото, болотня, багно, багнина, багновиця, багнище, багновище, багнячка, багрина, мочара, мочар, мочєра, млаковина, мокляк, мокравина, мороква, перемуллина, драгно, дреговина, дряговина, охаба, повхта, похта, балта, синявка*». Найдовший синонімічний ряд «Драговина» у цьому словнику містить 41 синонім: «Топь – *Драговина, трясовина, драгвина, драглина, драгва, двигнява, прогноїна, мороква, дрїжова грузь, дрягва, млак, млака, моква, шлаковина, трїстя, мочар, мочарі, багно, мазниця, затряс, грузявина, трясавиця, гужавина, багно, плав, багнина, багнука, багновиці, калабатина, цмоковина, розкаль, топун, топило, попелище, трїсця, стриґавка, здвиж, здвижовина, заструга, гризота, трясовина; см. зыбунъ*». У цих рядах виділяємо одиниці: територіально обмежені у вживанні (зах. – *звір, розвір, язвина, охабище, дєбра, дєбриця, дєбер; млаковина, мороква, охаба, синявка, дрїжова грузь, млак, млака, грузявина, стриґавка, здвиж, здвижовина*), діалектні (*багрина, мокляк, мокравина, драгно; драгва, драгвина, драглина, моква, трїстя, мазниця, затряс, калабатина, цмоковина, топило, трїсця*) і розмовні (*гужавина, гризота*), хоч у словникових статтях вони не містять спеціальних поміток. Отже, простежуємо кількісне вираження поняття і намагання підкреслити багатство української мови, широке використання територіально обмежених у вживанні, діалектних, розмовних та емоційно забарвлених лексичних одиниць (*топелисько*), що є неминучим у розвитку термінології як такої і літературної лексики загалом.

Аналіз наведеного параметра показав, що головним під час перекладу в синонімічному ряду на першому місці стоїть іншомовний термін: «116. Аллювий – *алювїй, -ію, намул, -лу*»; «Абразія – *Абразія, стирання, стертя*». «Абсорбція, absorptio – *абсórпція, вбирáння*»; «Задерненный – (*Задернований*), урослий, врослий»; «Єрозія – *Єрозія, жолоблення*»; «Ксерофит – *ксерофїт, сухолюб*». Значно рідше упорядники надають перевагу першості термінам із власне українським підґрунтям: «Сухолюб (ксерофїт) – *сухолюб (-ба)*»; «Абсорбція – *вбирáння, абсórбція*»; «Ландшафтъ – *Краєвид, країна, край-образ, крайовість*», «3676. Ландшафт, пейзаж – *краєвїд, -ду*», «Флора – *фльóра, рослїнність (-ности)*», «9538. Циклический – *коловїй, циклічний*»,

«Элювий – *Вимул, елювій, виміл, виполочина, виполоч*», «658. Benutzung, f. – *користування, експлоатація*». Неоднозначність у поглядах лексикографів на те, який термін вибрати – національний чи запозичений, пов'язана із залишками тенденції інтернаціоналізації і спричиняє невинуваті запозичення при паралельному функціонуванні вузьконаціональних відповідників.

Широко представлений **родо-видовий параметр**, що вказує на наявність видових термінів для головного фітомеліоративного терміна: «**Заросль** – *зъросль (-сли)*; 1) **з. вересковая** – *вересник (-ку), вересовище*; 2) **з. кустарниковая** – *чагарник (-ку), чагар (-ра)*»; «**Почва** – *грунт*», 1) «Почва бесплодная – *Неродючий грунт, неплідний грунт, голобиря, мертвяк, ялова почва*», 2) «Почва болотная – *(Болотяний грунт), рудавина*», 3) «Почва изъ-подъ букового лѣса – *Буківка*», 4) «Почва глинистая – *Глинястий грунт, глейовина, глеюватий грунт*», 5) «Почва желтая, хорошая – *Вільхованя*», 6) «Почва жирная – *Орядивина*», 7) «Почва каменистая – *(Каменястий грунт), ріниста земля*», 8) «Почва квасцовая – *Галунка*», 9) «Почва мѣловая – *Білиця, румошина*», 10) «Почва нетронутая – *Цілина*», 11) «Почва неудобная – *Невжиток, нездатна земля*», 12) «Почва пахатная – *Рілля, порохнявка, порохнячка, порохник, пороховища, живець*», 13) «Почва песчаная – *Піскуватиця, піскованя, пісковатиця, пісковина, піскун, спурдзянка, піщанець, супісок*», 14) «Почва рыхлая – *Духовина*», 15) «Почва сухая – *Сухменя*», 16) «Почва сѣрая – *Сірозем, сіречка*», 17) «Почва черноземная – *Чорноземля, чорнозем*». Така презентація підтверджує позитивне становлення фітомеліорації, формування таксономічної класифікації, глибоке вивчення поняття, фіксування всіх можливих родо-видових стосунків та чітко окреслення семантичного поля фітомеліоративного терміна, що формує терміносистему.

Епідигматичний параметр у зазначених словниках використовується рідко: «679. Besamungs-schlag, m. – 1. *обсівна рубанка*. 2. *насінньова лісосіка*», «895. Bruch, m. – 1. *злом, лом, вітролом*. 2. *плав (-ні), багно*». «**Балка** (*строит.*) – *трям (-му), бálка; (овраг степной) – балка; (б. поросшая лесом) – байрак (-ка)*». Епідигматичність характерна для термінів, у яких розмежовується термінологічне значення, тобто змінюється семантика і набувається інша сполучуваність у межах як однієї, так і різних терміносистем. Причиною такої багатозначності є диспропорція між кількістю знаків мовлення і кількістю понять, що шукають вираження у термінологічній системі.

Комплексна презентація всіх параметрів (орфоепічного, граматичного, епідигматичного, парадигматичного, навіть енциклопедичного) зафіксована у «Словнику гірничої термінології»: «Почва – 1) – *грунт (-ту), заг.*; 2) (*пласта*) – *підспідок (-дку) (NC)*; п. *дующая – грунт видимный (C)*; п. *крепкая – г. тривкій, г. міцний*; п. *ложная – г. фал(ь)шівий*; п. *слабая – г. нетривкій*; п. *слоеватая – г. шарістий*; п. *средняя – г. середній*». Упорядники словника поставили такі позначки: «коло російських термінів у дужках подано пояснення до них, або вказівки про місце застосування їх, ... позначки про науку, до якої належить дотичний термін», (C) – біля «граматичної форми слова від певного українського пня», що вжита вперше в словнику; (NC) – «Новотвір Секції» на основі одного чи кількох українських термінів [2, с. VII]. Більшість словників містять пояснення

(«Вырубка – віруб (-бу); (**процесс**) – вирубування; (место, где вырублен лес) – поруб (-бу), заруб (-бу)», «Непрорезанный (**о древесных насаждениях, всходах**) – необріджений, непроріджений») та ремарки, що визначають галузеву приналежність терміна і його граматичну характеристику («Бонитет (**лесн.**) – бонітёт (-ту)», «Листовой (**бот.**) – листовій», «Шип (**техн.**) – чіп (р. чопá); (подковный) – гак (-ка); (**бот.**) – колю́чка; (**садов.**) – сучо́к (-ка)», «Наклеиваются (о семенах) – накільчуватися; (**сов. в.**) – накільчитися», «Подрост (**бот.**) – Пáмолодь, -ди»).

Кількісний шар фітомеліоративної термінології (назви рослин і дерев) містить «Словник ботанічної номенклатури», у якому в основній частині на першому місці розміщено латинську назву рослини, а в українсько-латинському покажчику – українську. У словнику численними є орфоепічний, граматичний, родо-видовий параметри: «**Сóсна** – Pinus. С. альпійська; С. американська; С. Веймутова; С. гірська; С. звичайна; С. карловата; С. кедрина, С. кедрова; С. крímська; С. лісова; С. пінія; С. приземкувата; С. проста; С. чорна; С. турецька». Параметр «синонімія» відтворений лише подекуди («Хвоя, хвуйка, хвуя»), а епідигматичний параметр не представлений.

Словники П. Тутковського, О. Янати, Х. Полонського, П. Василенка, І. Шелудька містять покажчики українських термінів, які складено скорочено: подано тільки основні слова з гнізд, а двослівні та інші терміни доводиться шукати вже в російсько-українській частині; доконані форми дієслів подано тільки закінченнями.

Отже, у лексикографічних працях 20–30 років ХХ ст. позитивними ознаками є намагання подати параметри так, щоб чітко зафіксувати парадигматичні, словотвірні, епідигматичні, орфоепічні, граматичні особливості української мови. Але істотними недоліками цих словників є:

- 1) неузгодженість перекладу термінів фітомеліорації;
- 2) паралельне функціонування імперативної та диспозитивної норм;
- 3) варіантність фітомеліоративних термінів – фонетична, морфолого-фонетична, граматична;
- 4) розміщення українських термінів на другому місці після російської, німецької та латинської мов;
- 5) залучення до наукового обігу в галузі фітомеліорації численних паралельних позначень (територіально обмежених у вживанні, діалектних і розмовних, емоційно забарвлених);
- 6) надання переваги термінам іншомовного походження.

Головною ж прогалиною у роботі лексикографів цього періоду є відсутність галузевого словника з меліорації, основним завданням якого повинно бути розкриття змісту термінів, фіксація обсягу поняттєво-термінологічного масиву меліоративної галузі. Головними параметрами словника повинні бути наближені до енциклопедичних семантичні, граматичні ремарки зведені до мінімуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боярова Л. Українська термінологія як об'єкт мовного планування / Людмила Боярова // Wiener Slawischer Almanach. – 2006. – Band 58. – С. 223–233.
2. Василенко П. Словник гірничої термінології : (проект) / П. Василенко, І. Шелудь-

ко. – Х. : Рад. шк., 1931. – 174 с.

3. Дубічинський В. В. Лексикографія : навч.-метод. посіб. / В. В. Дубічинський. – Х. : НТУ «ХПІ», 2012.

4. Дубичинский В. В. Терминографическая проблематика / В. В. Дубичинский // Сучасні проблеми термінології і термінографії. – К., 2000. – С. 6–8.

5. Энциклопедія сільського господарства / за ред. А. Терниченка. – К. : Книгоспілка, 1927. – 708 с.

6. Тутковський П. А. Словник геологічної термінології : (проект) / П. А. Тутковський. – К. : ДВУ, 1923. – 96 с.

ТАТЬЯНА ПЕТРОВА

ОСОБЕННОСТИ ПАРАМЕТРИЗАЦИИ ФИТОМЕЛИОРАТИВНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ В СЛОВАРЯХ 20-30-х ГОДОВ XX ВЕКА

В статье освещены особенности отражения фитомелиоративной терминологии в украинских словарях 20-30-х годов XX века. Установлена репрезентация анализируемых терминов в разных измерениях, в частности парадигматическом, грамматическом, словообразовательном, эпидигматичном и др. Прослежены проявления варьирования терминов, отображение синонимических связей, особенностей перевода и т.д.

Ключевые слова: *термин, лексикография, терминография, терминологическая лексикография, отраслевой словарь, отраслевая терминология.*

TATYANA PETROVA

PECULIARITIES OF PARAMETRIZATION OF PHYTOAMELIORATION TERMINOLOGY IN THE DICTIONARIES OF 20–30 YEARS OF XX CENTURY

The article deals with the peculiarities of reflect phytoameliorative terminology in Ukrainian dictionaries of 20-30 years of XX century. It was found representation of analyzed terms in different dimensions, including the paradigmatic, grammatical, wordbuilding, epidyhmatyc et al. Followed expressions of varying of terms, display synonymic relations, peculiarities of translation etc.

Key words: *the term, lexicography, terminography, terminological lexicography, branch terminology, branch dictionary.*

Одержано 25.09.2013 р.